

28. http://www.adventist.org.ua/news_pk_kiev2014stop_stress.html
29. http://www.adventist.org.ua/news_dk_poltavschina2013adra_med_obladnannia.html
30. <http://alfa-nik.org>
31. <http://dk.ck.ua>
32. <http://english.in.ua/>
33. <http://logosinfo.org>
34. <http://pc-osvita.org.ua>
35. <http://seminary-sda.org>
36. <http://ugi.edu.ua>

John Chernushka

Social and religious of the department "Education" and "health" as the defining aspect SDA Church missionary work in post-Soviet Ukraine

In this article, the authors investigated the missionary work and social service Adventist Church postmodern and conducted a content analysis of the forms, methods and practices of missionary work departments "health" and "education" Seventh-day Adventist Church in Ukraine in the post-Soviet period.

Keywords: ASD Church, missionary activity, medical missionary program, the educational structure, identity.

Надійшла до редакції 2.03.2015 р.

УДК 316.25

**© Демид Булавін
(Київ)**

СОЦІАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЯК ФАКТОР РОЗВИТКУ ЖИТТЄВОГО СВІТУ ОСОБИСТОСТІ І СУСПІЛЬСТВА

У статті розглянуті основні теоретичні напрямки до формування життєвого світу особистості і суспільства. Серед дослідників даного напрямку було виокремлено: Е.Гуссерля, Н.Лумена, А.Турена, П.Бергера і Т.Лукмана, Г.Спенсера, Т.Парсонса, Е.Дюркгейма, А.Шюца, М.Вебера. Особливе місце серед виділених напрямків посідає смислотворення соціальної дійсності. Також виокремлюється цікавий напрямок соціокультурної еволюції соціальної системи. До інших властивостей соціальної системи відносяться: інтерація, організація та структурно-функціональне відтворення. Як елемент смислотворення та життєвого світу соціальна відповідальність розглядається за багатьма напрямками, стадіями, рівнями, особливостями, серед яких велика увага приділена нормам, а також ставленню компаній, визначення та проінформованість.

Ключові слова: життєсвіт, соціальна відповідальність, конструювання реальності, смислотворення, соціальна норма.

Постановка проблеми в загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Відповідно до визначення, життєсвіт складається із суми безпосередніх очевидностей, які задають форми орієнтації і людської поведінки. Так як життєсвіт не тематизується в колі повсякденних або наукових установок, в даній статті соціальна відповідальність розглядається як фактор розвитку життєвого світу та особистості, а також впровадження та застосування її у суспільстві.

Визначення мети і завдання статті. Основною метою даної статті є дослідження соціальної відповідальності як фактору розвитку життєвого світу особистості і суспільства.

Для реалізації окресленої мети було необхідно вирішити такі **завдання**:

- проаналізувати та здійснити систематизацію теоретичних підходів та досліджень життєвого світу;
- визначити теоретичні підходи та дослідження соціальної відповідальності;
- проаналізувати приклади застосування, перспективи розвитку та можливості моделювання соціальної відповідальності як фактору розвитку життєвого світу особистості і суспільства.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. До досліджень та публікацій, які були проведені на тему життєвого світу, можна віднести наступні: Концепт «життєвого світу» в історико-соціологічній ретроспективі (теоретико-методологічні підходи Першої половини ХХ століття) (автор статті Зубарєв О.С.). Стаття присвячена аналізу трактувань концепту «життєвого світу» в історико-соціологічній ретроспективі. «Життєвий світ людини в контексті соціально-філософського дослідження» (автор дослідження Губерню Л.В.) Дослідження полягає в здійсненні системної соціофілософської реконструкції життєвого світу людини. «Проблема дослідження розвитку життєвого світу особистості» (автор статті Корнієнко І.О.) У статті проаналізовано окремі компоненти життєвого світу особистості, а саме: ціннісні орієнтації особистості; особливості життєвого простору та параметри життєвого стилю. Мовна когніція як складова процесу творення життєвого світу людини (автор статті Андрейчук Н.І.) У статті робиться спроба довести, що мовна когніція є складовою творення життєвого світу людини, який у функції “грунту” надає матеріал для побудови концептуальної моделі його багатовимірного відображення, а у функції “дорогоказу” спрямовує процес когніції як “активності знання” на відображення цієї моделі у мові. «Життєвий світ повсякденності людини в контексті сучасної телевізійної реклами» (автор дослідження Ємченко Є.П.), тема дослідження фіксується через протиріччя між нагальною необхідністю для сучасної людини в життєво значущих орієнтирах і тих способах їх виявлення, які пов'язані із споживанням рекламної продукції, що має комерційний характер, що імітує справжні потреби людського існування. «Буття життєвого світу дитини» (автор дослідження Пономарьова С.А.) тема присвячена виявленню закономірностей, механізмів буття життєвого світу дитини, дослідження унікального, неповторного буття зростаючої особистості, що здійснює непростий шлях засвоєння соціокультурного досвіду для ефективного та успішного функціонування в системі суспільства. «Моральні підстави життєвого світу людини: філософсько-методологічний аналіз» (автор дослідження Єпіфанова Н.М.). Тема дослідження, насамперед, обумовлюється сучасним переосмисленням проблем життєвого світу людини, філософсько-методологічним аналізом його моральних ціннісних підстав. «Трансцендентальний горизонт і межі життєвого світу» (автор дослідження Фролов О.В.) тема дослідження в сучасній філософії горизонтності досвіду була поставлена феноменологією, яка завдяки дослідженню інтенціональності прийшла до горизонтного бачення світу. «Життєвий світ людини як модус культури» (автор дослідження Кожевников С.Б.). Життєвий світ існує в якості природного, непроблематизованого умовами людського буття. «Просторово-часова організація життєвого світу людини» (автор дослідження Некрасова Є.В.) Стверджується, що життєвий простір людини і його суб'єктивний час внутрішньо пов'язані між собою, а системоутворюючу функцію в даному випадку виконують смисли і цінності. «Релігійний досвід як спосіб експлікації життєвого світу» (автор дослідження Олешкевич Н.О.). Тут подається розуміння життєвого світу в якості створеного людиною місця свого перебування, що відкриває можливість виявити і вивчити багатство стану духовного та практичного життя як нерозривні і взаємодоповнюючі моменти єдиного цілісного утворення – присутності одного в іншому. «Концепція життєвого світу в філософії Е.Гуссерля» (автор дослідження Циплакова Ю.В.) У роботі зазначається, що до кінця ХХ століття стає очевидним, що теоретичного розуму філософії і науки не достатньо, щоб впоратися з парадоксами самообґрунтування, при чому це позначається не тільки в середовищі професійної культури. «Духовні смисли в життєвому світі людей, які страждають депресивними розладами» (автор дослідження Немцов О.В.) Показник поширеності депресивних розладів неухильно зростає протягом ХХ століття і склав до його

кінця 5-10% у розвинених країнах Європи і в США. «Життєвий світ особистості як об'єкт соціологічного дослідження» (автор дослідження Дивисенко К.С.). Тут констатується, що у соціологічному аналізі повсякденного існування відбувається по'єднання агентних і структурних вимірів соціальної реальності.

Виклад матеріалу. Згідно з Едмундом Гуссерлем, наука не дає можливості проникнути в життєсвіт, навпаки, вона підмінює живий людський світ світом об'єктивованих абстракцій. Для життєсвіту, за Гуссерлем, характерні безпосередня очевидність, інтуїтивна вірогідність його феноменів, які розуміються і приймаються індивідом як такі, тобто суб'єктивна вірогідність, причому суб'єктивність життєсвіту, – це «анонімна» суб'єктивність. Її зміст визначається не активністю суб'єкта, а феноменами світу, що наявні у сфері суб'єктивності, як суб'єктивними, так й інтерсуб'єктивними. Ще одна надзвичайно важлива властивість життєсвіту: він являє собою єдине ціле, оскільки саме в цілому він виступає як щось самоочевидне, самодостовірне. Це ціле не має чіткої архітекτονіки, його структура невизначена, не експлікована. Ще одна надзвичайно важлива властивість життєсвіту: він являє собою єдине ціле, оскільки саме в цілому він виступає як щось самоочевидне, самодостовірне. Це ціле не має чіткої архітекτονіки, його структура невизначена, не експлікована [6, с.17], [7, с.154], [16, с.18].

Основною думкою Пітера Бергера і Томаса Лукмана по відношенню до життєсвіту, навколо якої вони створюють смислове поле своєї концепції, полягає у наступному: соціальна дійсність створюється нами такою, якою ми її бачимо.

Бергер і Лукман розуміють реальність як наявність оточуючих нас явищ, які ми визначаємо незалежно від нашої волі чи хотіння. Але не тільки наше сприйняття і розуміння не залежить від нас, а й той особливий спосіб, яким ми конструємо розуміння нашого світу, не залежить від нашої соціальної організації, яка створена саме таким способом, здатна створювати наше враження і розуміння суспільного оточення саме в такий спосіб. Виявляється, що ми приписуємо речам і процесам зовнішнього світу певні смисли, виходячи з нашої людської культурної практики, оскільки суспільство – не стільки сукупність речей, дій чи процесів, скільки сукупність приписаних ним смислів. Соціальні трансформації відбуваються через інноваційне смислотворення, тобто як переозначення, іншими словами люди утворюють зручний для їх розуміння та використання смисловий порядок. Суспільство як світ значень, опосередкованих і опредмечених у сукупності своїх матеріальних носіїв, є колективний продукт, колективної історичної творчості [3, с.4].

По відношенню до життєвого світу Бергер і Лукман виділяють смисловий процес. Тут виникають дві основні крайності, надмірностей або абсолютизацій: 1) ототожнення процесу суб'єктивного конструювання суб'єктивних смислів стосовно об'єктивної реальності із процесом її практичного створення, тобто небезпека наділити людину, здатну лише на певне відтворення і деяке обмеження творення дійсності; 2) небезпека ототожнити людину та, особливо її свідомість, лише з відображенням, у результаті чого вона отримує вигляд деякого дзеркала, в якому більш менш адекватно відтворюються риси і якості зовнішньої дійсності [3, с.61].

Соціальна відповідальність несе в собі як елементи смислотворення відповідно до теорій Бергера і Лукмана, а з іншого є суспільною нормою та установка соціуму, яка впливає на життєвий світ особистості. Соціум як формуюча складова соціальної відповідальності є суспільство, як цілісна соціальна система, організована сукупність людей, об'єднаних характерними для них відносинами на певному етапі історичного розвитку, також соціальна самодостатня система, заснована на взаємовідносинах людей в процесі реалізації особистих потреб [3, с.24].

Найкращим, найпродуктивнішим та найпоказовішим способом об'єктивного смислотворення, тобто певним чином уявного світу є повсякденна рутинна, безперервна повторюваність дій, взаємин, контактів, виробничих актів та ін. Завдяки яким ми можемо звести всі нові і несподівані ситуації до деякого нерозчинного залишку вічного життєвого досвіду. Важливим фактором у цьому процесі є мова, через яку ми ловимо і закріплюємо

надовго деякі риси зовнішньої дійсності, зв'язуючи кожного разу позначене і позначаюче, з тим щоб не лише фіксувати повторюване, а й відзначати появу нового чи незвичайного. Нарешті, задля цього існують механізми соціального контролю, які не лише визначають кожну з історичних, колективних чи індивідуальних ситуацій як тотожних самій собі, а й як таких, у чому вони тотожні чи відрізняються від попередніх [3, с.18].

Особливе значення дана концепція має для дослідження повсякденного знання, вироблюваного у контексті повсякденної взаємодії. Створена в такий спосіб модель соціальної реальності має дві основні ознаки: 1) вона є культурною реальністю; 2) вона є сконструйованою людиною реальністю. Об'єктивізація здійснюється через інституціоналізацію, історичність, легітимізацію [3, с.4].

Згідно Нікласа Лумана, життєсвіт виступає об'єднуючим процесом, охоплює існування всіх інших відомих людині світів, повсякденне життя є єдиним універсумом, що володіє своїми власними внутрішніми взаєминами. Соціологічний функціоналізм і теорія систем – це дві фундаментальні передумови від яких він відштовхується у своїх дослідженнях, тому можна стверджувати, що соціальна відповідальність як функціональний та системний фактор є фактором або елементом життєвого світу. Органіцистський підхід з необхідністю передбачає еволюцію як безперервну зміну середовища і адаптації до нього. З кожною такою зміною структурно-функційна організація має реорганізувати колишній порядок своїх елементів і зв'язків поміж ними, або відповісти на нові виклики оточення. Завдяки цьому відбувається структурно-функціональна диференціація і спеціалізація, що в кінцевому підсумку призводить до її все більшої складності, що у свою чергу проявляється як в ускладненні базового структурно-функціонального порядку, так і відносин між окремими його елементами. Отже, ріст комплексності є одночасно і наслідком еволюції організмів чи систем, так і критерієм рівня їх складності, отже, життєздатності, – рівня загальної ефективності. Соціальна еволюція як процес перманентного структурно-функціонального ускладнення соціальних систем породжує, проте, проблеми: як для довкілля власного функціонування, так і для свого власного самовдосконалення [17, с.37].

У Герберта Спенсера – це проблема координації і контролю, оскільки перманентно все більше ускладнені організми все важче узгоджують між собою власні новотворні функції – структури та порядок. Еміль Дюркгейм вбачав проблеми в рівні і адекватності соціальної інтеграції – пристосованості і погодженості між собою дій окремих елементів. Спенсер, вбачаючи вихід у централізації соціальних систем, відчував потенційно можливу тут загрозу в централізації, стягуванні всіх форм активності до єдиного і надмірній уподібненості їх між собою, що у подальшому реалізувалось у вигляді тоталітарного переродження суспільства. Толкот Парсонс пропонував утворення кібернетичної ієрархічної системи контролю, яка б не стільки базувалась на об'єктивній залежності і владі, скільки на інформації, комунікації і виборі та автономному рішенні [17, с.37].

Цікавим елементом життєсвіту Луман виділяє соціальні системи. Існують дві основні якості соціальних систем, які дозволяють здійснити їм еволюційний рух найбільш оптимальним чином: соціальні системи, завдяки їх основоположним базовим елементам, – здатності до комунікації і смислотворення, не мають природних, органічних обмежень чи перепон до практично безмежного росту. Тобто люди можуть вигадати і сконструювати будь-який соціальний порядок, який визнають для себе сприятливим [17, с.67].

Особливістю соціальної системи, є її еволюція. Соціокультурна еволюція виникає через розподіл трьох моментів: інтеракцію, організацію, і власне, соціальну систему. Чим вищий рівень диференціації, тим вищою є їх взаємозалежність. Завершенням диференціації є перехід системи до рівня комплексності, тобто складності, що означає такий стан, коли соціальна система стає здатною реалізовувати відмінні функції, які можуть проявлятися окремо одна від одної. Окрім того існує фактор зовнішнього середовища, а також внутрішніх і зовнішніх чинників, механізмів трансформації а також інших перетворень [17, с.67].

Особливим різновидом соціальної системи Луман вважає організацію. Він розподіляє її між здатними до структурно-функціонального відтворення та здатного до відтворення

комунікативного порядку системами. Метою і загальною визначальною якістю організаціональних соціальних систем є здатність їх до продовження утримання і самовідтворення доцільнодіючих формальних структур, утворених на дещо штучній основі, але здатних підтримувати власну життєдіяльність на продовжений період. Завдяки цьому їх життєдіяльність ґрунтується не на узагальнених цінностях смислу людського буття, а на специфічних цінностях (прибуток, гроші, капітал), завдяки чому як залучення індивідів до цих структур, так і вихід із них чи перехід до іншої структури не пов'язаний зі смислотворенням і власне людським самовизначенням [17, с.73].

Учень Едмунда Гуссерля, Альфред Шюц при вивченні життєсвіту ставив ту ж саму мету, що і Гуссерль, хоча його інтереси зосереджувалися насамперед у сфері соціальних наук. Науці, якщо вона дійсно прагне бути «строгою», необхідна не стільки формальна строгість, тобто логічна формалізація і так звані об'єктивні наукові методи, скільки з'ясування її генезису й зумовленості світом попередньо даного, з якого вона народжується й у якій живе. Цей світ, що передусе об'єктивуєчій науковій рефлексії, світ людської безпосередності, феноменальний (у Гуссерлівському розумінні) світ відчуття, прагнення, фантазування, бажання, сумніву, твердження, спогаду про минуле і передбачення майбутнього тощо, інакше кажучи, – це життєсвіт. Шюц визначає його як світ, у якому «ми, як людські істоти серед подібних собі, живемо в суспільстві та культурі, залежимо від їхніх об'єктів, які впливають на нас і, у свою чергу, піддаються нашому впливу». Але соціологія не повинна приймати цей світ «на віру» як дане. Навпаки, її завданням стає дослідження природи цієї даності [7, с.578].

Шюц розглядає становлення соціальної об'єктивності, починаючи з найелементарніших процесів конституювання, породження змістів у «потоці досвіду», звертаючись до конституювання «об'єктів досвіду», потім «значущих дій», що володіють «суб'єктивним змістом» (у дусі Макса Вебера) і так далі аж до конструювання об'єктивних соціальних структур у взаємодії індивідів. Це, на думку Шюца, і є соціологією життєсвіту. У даному випадку життєсвіт складається з конструювання об'єктивних соціальних структур також можна стверджувати що соціальна відповідальність є фактором або елементом життєвого світу [7, с. 578].

Як елемент смислотворення, або проектування, соціальну відповідальність можна розділити на наступні рівні у відповідності за градацією В.В. Томашева 1) пізнавальний рівень як відповідальність за правильне визначення прогресивної об'єктивної необхідності; 2) аксіологічний рівень як відповідальність за правильну оцінку наявних можливостей для дій згідно з необхідністю; 3) інструментальнокорегульований рівень як відповідальність за правильний вибір засобів і методів реалізації об'єктивної необхідності; 4) практичний рівень – відповідальність за результати практичних дій, що реалізують вимоги об'єктивної необхідності. Ця структура, як правильно стверджує В.В. Томашев, дозволяє не тільки зрозуміти зміст цієї категорії, але й вказує на напрям розвитку відповідальності: від пізнавального рівня до практичного, від пізнання необхідності – до її реалізації [11, с.108-109].

Німецький філософ Мартін Хайдеггер також поділяв стадії відповідальності відповідно до вчинку і зовнішніх обставин. Зокрема він визначив: генералізованість відповідальності, тобто людина є відповідальною за наслідки особистих вчинків, або ж тих, з якими вона пов'язала свою діяльність мимоволі чи несвідомо; особистісність відповідальності як відповідальність винятково за наслідки особистих дій і вчинків; диференційованість відповідальності як відповідальність людини за будь-який передбачуваний наслідок своїх дій і вчинків незалежно від того, свідомо вчинені вони чи ні; усвідомлення відповідальності як відповідальність людини, передовсім, за значення, якого вона надає тим зовнішнім обставинам, саме які впливають, тією чи іншою мірою, на наслідки її дій і вчинків; абсолютність відповідальності, тобто людина є відповідальною і за наслідки своїх дій та вчинків, і за процес їхнього вчинення незалежно від жодних умови їх розвитку [12, с.38].

Відповідальність у суспільних відносинах проходить в часі певні стадії, етапи. На думку С.В. Кондакова, таких етапів є шість: перший етап – виникнення об'єктивної потреби певної поведінки особи; другий етап – усвідомлення необхідності певної поведінки на рівні побутової і теоретичної свідомості; третій етап усвідомлення необхідності поведінки перетворюється на

соціальний імператив, суспільство висуває перед особою політичні, правові, моральні вимоги; четвертий етап – усвідомлення особою (соціумом) своєї соціальної відповідальності; п'ятий етап – втілення соціальної відповідальності в актах конкретної поведінки; шостий етап – суспільна оцінка поведінки особи з позиції її соціальної відповідальності, корекція поведінки особи в інтересах суспільства, а у випадку необхідності застосування до особи заохочувальних чи каральних заходів, передбачених соціальними нормами [10, с.49].

Так як відносини у межах суспільства відбуваються за допомогою норм установ та досвіду і мови, необхідне утворення додаткового чинника покращення та поліпшення суспільних відносин. Саме соціальна відповідальність, прикладом такого конструктивного чинника як для суспільства так і для індивіда [1, с.233], [9, с.53], [14, с.25].

З позиції життєвіту соціальна відповідальність у суспільних відносинах може відображатися у її добровільній основі, або може відображатися у корпоративній культурі організацій. Соціальна відповідальність є добровільною діяльністю компаній приватного та державного секторів, спрямованою на дотримання високих стандартів операційної та виробничої діяльності, соціальних стандартів та якості роботи з персоналом, мінімізацію шкідливого впливу на навколишнє середовище тощо, з метою вирівнювання існуючих економічних і соціальних диспропорцій, створення довірливих взаємовідносин між бізнесом, суспільством та державою. Корпоративна культура є системою цінностей та переконань суб'єктами суспільних відносин вимог соціальних норм, та може формуватися як з боку керівників організації чи менеджерів, так і з боку персоналу (прикладом чого є прийняття колективних рішень у компаніях Японії) [1, с.233], [8, с.30], [10, с.49], [13, с.11].

На основі концепції нормативного регулювання суспільних відносин слід виділити такі стадії соціальної відповідальності: а) виникнення; б) реалізація; в) припинення. В рамках права позитивну (перспективну) відповідальність переважно пов'язують із соціально-правовою активністю у виконанні правових приписів тощо. З нормативно-правової позиції соціальна відповідальність є прикладом реалізації нормативного регулювання, де можуть бути різноманітні ISO, індекс стійкості Доу-Джонса; FTSE4Good IBEX Index; індекс корпоративної відповідальності «Бізнес в суспільстві»; принцип нормативності соціальної відповідальності. Міжнародне право, як відомо, має пріоритетне значення щодо внутрідержавного права. В плані внутрідержавного права, основним, визначальним, таким, що програмує, є галузеве законодавство, – Основний Закон – Конституція. Відповідальність, кожен її вид, має ґрунтуватися на соціальних нормах відповідного виду. Відтак, зауважує С.С. Алексєєв, відповідальність у цьому випадку розуміється як усвідомлена та прийнята особистістю необхідність ініціативного виконання обов'язку, всієї гами накладених на неї обов'язків – політичних, моральних, правових, а, отже, це відповідальність за майбутню поведінку [14, с.33].

Іншим прикладом може стати розподіл соціальної відповідальності на наступні її складові: совісна відповідальність, нормативна, відповідальність до потреб суспільства, екологічна, економічна. Передумовою виникнення совісної (морально-ціннісної) відповідальності є зростання популярності етичності споживання за останній час, що може бути пов'язано з розширенням практики соціальної відповідальності. Нормативна відповідальність передбачена чинним законодавством. Відповідальність відповідно до потреб суспільства зумовлена глобалізацією і ринковими відносинами, поінформованістю суспільства та освітою. Екологічна відповідальність відноситься до питань захисту довкілля та сталого його розвитку і збереження. Економічна відповідальність – система правил, встановлених державою для юридичних і фізичних осіб, органів державного управління та місцевого самоврядування з метою узгодження їх інтересів, у тому числі і через відшкодування заподіяних збитків тощо [2, с.134], [4, с.18], [5, с.40], [13, с.11].

Стосовно ставлення компаній до соціальної відповідальності, та що вона для них означає, можна висвітлити у наступному прикладі на основі звіту дослідження, яке було проведене у різних містах України протягом 2010 року: значна кількість компаній у Києві, Львові та Дніпропетровську розуміє соціальну відповідальність як поліпшення умов праці персоналу, впровадження для нього соціальних програм, розвиток працівників та

застосування компанією принципів етичного та відповідального ставлення до споживачів. Отримані дані не співпадають з існуючою думкою про те, що соціальна відповідальність бізнесу (СВБ) асоціюється в суспільстві насамперед з доброчинністю. Зміщення акцентів у бік внутрішніх соціальних програм компаній, спрямованих на працівників, можна віднести до специфіки розвитку СВБ в Україні. Як форму соціальної відповідальності бізнесу її визнали 786 підприємств із 1221 опитаних. Одним з пояснень цього може служити сформована на даний момент в Україні висока залежність ефективності роботи компаній від продуктивності праці працівників, та їх лояльності до своїх компаній. Не зважаючи на наявність безробіття в Україні, у підприємств залишається гострою потреба в кваліфікованій і професійній робочій силі. Біля третини опитаних компаній відносять до СВБ участь у регіональних програмах розвитку і здійснення екологічних проєктів. Цікаво, що близько однієї п'ятої опитаних компаній розглядає відкрите надання інформації про діяльність компанії як прояв соціальної відповідальності бізнесу. При чому такої позиції найбільше притримуються великі компанії, серед них на цю форму СВБ вказали 21,8%. Проте, це досить низький показник, з огляду на те, що серед великих компаній значну частку представляють відкриті акціонерні товариства, для яких розкриття інформації є законодавчо визначеною умовою (щорічна публікація звітів) і тому, повинно бути нерозривно пов'язано з їх бізнес – практикою. Відповідальне ставлення до навколишнього середовища також не стало добре усвідомленою необхідністю в системі соціальної політики компаній. Менше третини всіх компаній (29,8%) назвали реалізацію екологічних проєктів, як форму соціальної відповідальності. Побічно це свідчить про те, що у своїй більшості компанії не почувають себе соціально відповідальними за вирішення екологічних проблем [15, с.3, 5, 13].

Прагнення ввести поняття життєвіту в соціологію виявилось дуже плідним, про що свідчить подальший розвиток цієї науки. Поняття життєвіту стало загальноприйнятим (хоча і втратило ту строгість, що мало в контексті феноменологічної філософії); у багатьох більш пізніх концепціях соціології життєвіт, світ безпосередньої людської життєдіяльності став протиставлятися "системі як сукупності об'єктивованих твердих структур, що примусово впливають на поведінку людей. Це поняття застосовується в соціології, як правило, інтуїтивно, йому бракує строгої визначеності, іноді життєвіт ототожнюється з тим, що можна назвати повсякденним життям, а іноді – зі світом культури. Але широке застосування цього поняття симптоматичне, тому що вказує на те, що, використовуючи тільки об'єктивістський соціально-структурний підхід, неможливо пояснити процеси, які протікають у суспільстві. Можна сказати, що соціологія «тужить» за життєвітом, але дотепер не в змозі ввійти до нього, хоча запропоновано досить багато версій розуміючої соціології, яка саме і вважає пізнання життєвіту своїм головним завданням і метою [7, с. 143], [16, с. 18].

Висновки. Соціальна відповідальність в Україні знаходиться на стадії свого становлення. Найактивнішими у цій сфері є, насамперед, представництва іноземних компаній, які переносять на українське підґрунтя сучасні світові практики, принципи і стандарти, а також найбільші українські підприємства. До того ж, актуальні події, які відбуваються сьогодні, знайшли своє відображення у діяльності приватних та державних підприємств, також різних громадських об'єднань, а саме: розробка Національної стратегії з соціальної відповідальності, національного стандарту із соціальної відповідальності тощо.

Література

1. Алексеев С.С. Теория государства и права / С.С.Алексеев. – М.: Юристъ, 2004. – 345 с.
2. Андрущенко А.І., Рябець І.М. Соціальна відповідальність: теоретико-методологічний аспект аналізу / Андрущенко Аліса Іллівна, Рябець Інна Миколаївна // Вісник Харківського національного університету ім. В.Н. Каразіна. – 2009. – №844. Соціологічні дослідження сучасного суспільства: методологія, теорія, методи. – Вип. 23. – С. 133-135.
3. Бергер П. Социальное конструирование реальности / П.Бергер. – М.: Медиум. – 1995. – Гл.1-2. – С.17-209.
4. Беруштейн. Д.И. Правовая ответственность как вид социальной ответственности и пути её обеспечения / Д.И.Беруштейн. – Ташкент: Фан. - 1989. – 150 с.
5. Белова О.М. Социальная ответственность как один из аспектов формирования личности / О.М.Белова. - Вестник Оренбург. гос. ун-та. - 2005. – №7. – С. 40-48.

6. Благов Ю.Е. Корпоративная социальная ответственность: эволюция концепции / Ю.Е.Благов. – СПб.:Изд-во «Высшая школа менеджмента». – 2010. – 272 с.
7. Гуссерль Е. Логічні дослідження. Картезіанські роздуми. Криза європейських наук і трансцендентальна феноменологія / Е.Гуссерль. – Мн.: М. – 2000. – 752 с.
8. Йонас Г. Принцип ответственности. Опыт этики для технологической цивилизации / Г.Йонас. – М.: Айрис-Пресс.- 2004. – 480 с.
9. Скобелева Т.М. Социальная ответственность – интегральное качество гражданина-патриота. - Журнал Среднепрофессиональное образование / Т.М.Скобелева. – 2009. – № 10. – С. 53-53.
10. Тернопільська В.І. Відповідальність особистості: гуманітарний аспект. - Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка / В.І.Тернопільська. – 2004. - С. 48-49.
11. Томашов В.В. Сущность социальной ответственности и ее место в системе исторического материализма / В.В.Томашов. – Челябинск., 1980. – С. 108-109.
12. Хайдеггер М. Время и бытие / М.Хайдеггер. – М.: Республика. - 1993. – 213 с.
13. Тульчинский Г.Л. Корпоративная социальная ответственность / Г.Л.Тульчинский. – С.-Петербург, Петрополис. – 2009.
14. Хачатуров Р.Л. Юридическая ответственность / Р.Л.Хачатуров, Р.Г.Ягутян. – Тольятти: Международная академия бизнеса и банковского дела. – 1995. – 200 с.
15. Зінченко, А.Г. Корпоративна соціальна відповідальність 2005-2010: стан та перспективи розвитку / А.Г.Зінченко. – К.: Фарбований лист. – 2010. – 56 с.
16. Юрій М.Ф. Соціологія культури / М.Ф.Юрій. – К.: Кондор. – 2006. – 302 с.
17. Luhmann. Social systems. – Stanford: University. Press. – 1995. – 214 p.

Demid Bulavin

Social responsibility as a factor of life world of personality and society

The paper describes the main theoretical directions to formation life world of the individual and society. Researchers of this area has been singled out: E.Husserl, N.Lumen, A.Touraine, P.Berger and T.Luhmann, H.Spencer, T.Parsons, E.Durkheim, A.Schutz, M.Weber. Notable among the selected areas takes smyslotvorennya social reality. Also singled out an interesting direction sociocultural evolution of social systems. Other properties of the social system are: interaction, organization and structure-functional play. As an element meaning of creation and life worlds of social responsibility is seen in many areas, levels of which features great attention is paid to the norms and attitudes companies identify and awareness.

Keywords: life world, social responsibility, construction of reality, smyslotvorennya, social norm.

Надійшла до редакції 25.03.2015 р.